

Tbs inzichtelijk

De tbs met dwangverpleging is een justitiële behandelmaatregel. De rechter legt deze maatregel op als er sprake is van een ernstig delict (4 jaar gevangenisstraf of langer), een psychiatrische stoornis eventueel in combinatie met een licht verstandelijke beperking en gevaar voor recidive.

Professionals in de tbs-klinieken behandelen tbs-gestelden met als doel een veilige terugkeer in de maatschappij. Vanaf de eerste dag is alles in de tbs-kliniek gericht op resocialisatie, daarom is verlof een belangrijk onderdeel van de behandeling. Met hun expertise slagen de professionals erin om de meeste tbs-gestelden veilig terug te laten keren in de samenleving. In sommige gevallen komen de tbs-gestelden in de Langdurige Forensische Psychiatrische Zorg.

Welke 6 stappen worden er doorlopen tijdens tbs met dwangverpleging?

1. Start behandeling

De tbs-gestelde wordt opgenomen in een gesloten tbs-kliniek. Gestart wordt met een zinvolle en gestructureerde dagbesteding, zoals werk en opleiding. Onderzocht wordt waardoor de tbs-gestelde een delict heeft gepleegd. Zo wordt onder andere gekeken naar zijn psychische problemen, eventuele verslaving, verstandelijke vermogens en zijn sociale netwerk. Vervolgens wordt volgens een passend zorgprogramma een behandelplan opgesteld en uitgevoerd.

2. Begeleid verlof

Voor de resocialisatie krijgt de tbs-gestelde verlof. Na ongeveer 2 jaar start, als onderdeel van de behandeling, het kortdurend begeleid verlof. In eerste instantie vindt er verlof met een beveiligde plaats, daarna wordt de beveiliging afgebouwd en wordt het verlof begeleid door een daarvoor opgeleide medewerker van de kliniek.

3. Onbegeleid verlof

Als het begeleid verlof goed is verlopen, kan onbegeleid verlof worden aangevraagd. Nu is er geen directe begeleiding meer aanwezig, maar maakt de kliniek afspraken met de tbs-gestelde. De kliniek controleert of hij deze na komt. Het verlof wordt ingezet om de in de behandeling geleerde vaardigheden eigen te maken en een nuttige dagbesteding, zoals werk of opleiding, buiten de muren van de kliniek te vinden.

4. Transmuraal verlof

Bij transmuraal verlof gaat de tbs-gestelde buiten de kliniek wonen. Dit kan in een zelfstandige woning zijn, maar vaak ook bij een regionale instelling voor beschermd of begeleid wonen, een instelling in de gehandicaptenzorg, een forensisch psychiatrische afdeling van een psychiatrische instelling (fpa) of een dependance van de kliniek. De tbs-kliniek blijft (eind) verantwoordelijk voor de patiënt.

5. Proefverlof

Als de tbs-gestelde de transmurale fase van het verloftraject goed heeft doorlopen, kan de kliniek proefverlof aanvragen. De tbs-gestelde valt nog steeds onder de verantwoordelijkheid van de kliniek, maar het toezicht wordt door de reclassering uitgevoerd.

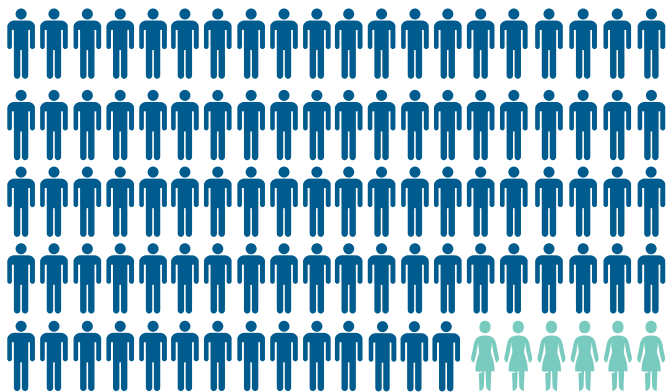
6. Beëindiging

Als de rechter, geadviseerd door gedragskundigen, concludeert dat de behandeling succesvol is geweest en het risico op recidive voldoende is afgenomen, kan hij de dwangverpleging onder voorwaarden beëindigen. Als dit minimaal een jaar goed verloopt, volgt (op termijn) beëindiging van de tbs-maatregel. Werkt iemand niet mee aan zijn behandeling, dan zal de kans op recidive niet verminderen. De tbs wordt dan niet beëindigd, de tbs-gestelde komt dan in de regel niet verder dan stap 2. Een aantal patiënten wordt overgeplaatst naar de Langdurige Forensische Psychiatrische Zorg (LFPZ). Hier zitten ongeveer 100 patiënten.

** De onafhankelijke toetsing over het voortduren van de tbs-maatregel gebeurt na maximaal 2 jaar door de verlengingsrechter. De rechter laat zich bij de beslissing over verlenging adviseren door de tbs-kliniek en/of de reclassering, en soms ook door onafhankelijke deskundigen. Ten aanzien van het verlof vraagt de minister van Justitie en Veiligheid advies aan het onafhankelijk Adviescollege Verloftoetsing tbs.*

Gemiddeld aantal tbs-patiënten (2025)

1.683

Recidivecijfers 2011-2015*

De recidive binnen twee jaar na tbs-behandeling:

Algemene recidive

Nieuwe, geldige justitiecontacten naar aanleiding van enig misdrijf, ongeacht de aard en ernst van de gepleegde delicten. Dit geldt voor 19,2% van de 758.

Tbs-waardig

Nieuwe, geldige justitiecontacten naar aanleiding van een misdrijf waarvoor in combinatie met ontoerekeningsvatbaarheid eventueel tbs kan worden opgelegd. Dit geldt voor 9,1% van de 758.

Zeer ernstig

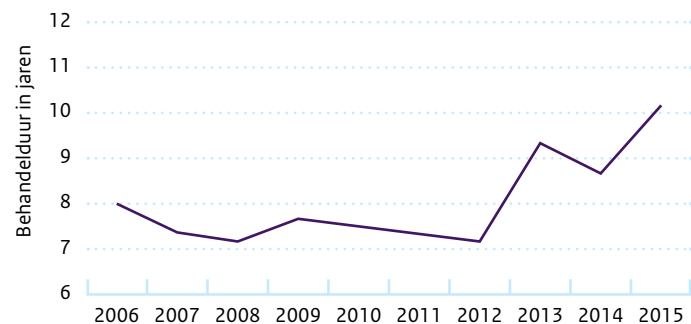
Nieuwe, geldige justitiecontacten naar aanleiding van een misdrijf met een wettelijke strafdreiging van minstens 8 jaar. Dit geldt voor 4,0% van de 758.

Verlofbewegingen per jaar

85.661

Afgezet tegen het totale aantal van 85.661 verlofbewegingen vanuit de kliniek per jaar (bron TBS Nederland), bedraagt het aantal onttrekkingen in 2025 minder dan een promille. Daarnaast zijn er gemiddeld 500 tbs-gestelden die in een vergevorderd stadium van hun behandeling permanent buiten de kliniek verblijven.

Behandelduur tbs naar instroomjaar 2006 - 2015

In het kort

- Tbs maakt de samenleving veiliger.
- Veel tbs-gestelden hebben een verlofstatus. Zij komen buiten de kliniek. Ongeoorloofde afwezigheid of recidive tijdens verlof is uitzonderlijk.
- Tbs kent in de meeste gevallen geen einddatum: De maatregel duurt zolang als nodig is.
- Vanaf 2018 ligt het aantal opleggingen van tbs met dwangverpleging beduidend hoger dan de periode hiervoor: van van 123 in 2016, naar 169 in 2020, tot 199 in 2025. Dit geldt ook voor het aantal opleggingen van tbs met voorwaarden: van 66 in 2016 naar 199 in 2025. Opgemerkt moet worden dat het aantal opleggingen van tbs met dwangverpleging over de jaren nog kan wijzigen door omzettingen tbs met voorwaarden in tbs met dwangverpleging (ongeveer 25% van de tbs met voorwaarden wordt uiteindelijk omgezet).

Colofon

Dit is een uitgave van de Dienst Justitiële Inrichtingen. De gegevens zijn gebaseerd op data uit 2025 tenzij anders vermeld. Voor meer informatie kun je terecht op www.dji.nl.

0

Ontvluchtingen

37

Overige onttrekkingen

(niet (op tijd) terugkeren van onbegeleid/transmuraal verlof en onttrekking aan begeleid verlof.

Zorgprogramma

Iedere tbs-gestelde volgt, na grondige diagnostiek, in de tbs-kliniek een zorgprogramma. Een zorgprogramma is een samenhangend behandel- en zorgaanbod dat aansluit bij de stoornis en problematiek van de tbs-gestelde. Alhoewel iedere kliniek eigen accenten aanbrengt, worden over het algemeen de volgende zorgprogramma's onderscheiden:

Zorgprogramma voor patiënten:

- Met persoonlijkheidsstoornissen
- Met psychotische kwetsbaarheid
- Met een verstandelijke beperking
- Met autismespectrumstoornissen
- Die seksueel grensoverschrijdend gedrag hebben getoond

* Bovenstaande recidivepercentage is afkomstig van het WODC.